

4. Antoniaszek - patrz list Nr. 18.
5. Saul Degenfisz, stolarz w Warszawie, członek partii w robocie żydowskiej PPS, niezwykle utalentowany mówca, od 1899r. przebywał zagranicą.
6. Bergerac - Tomasz Całko (Kacper, Bergerac), jeden z czołowych członków PPS.
7. Jan - Feliks Sachs, patrz przypis 7 do listu Nr. 17.
8. Berger Bolesław (ps. Waclaw) późniejszy członek bojówki PPS.
9. Wojtek - Stanisław Wojciechowski, patrz przypis 17 do listu Nr. 1.

Nr. 21.

List do Londynu z 20 sierpnia 1903r. na trzech stronach papieru listowego małego formatu 17,5 x 10,8 cm.

Rytro 20/VIII 903r.

Moi drodzy! List was^x 10/VIII zawędrował diabli wiedzę po co do Moskwy i dopiero stamtąd doszedł rak moich dopiero dzisiaj. Co do dru. żydowskiej¹, to mniej mnie obchodzi wsypa jej jak sposób, w jaki się wsypała. Była ona w Brześciu od ~~10~~ 11² tego roku, była urządzona zgodnie z projektem głównego jej autora - u nas zwanego Tomasza, nazwiska jego nie pamiętam³ - któremu Jerzy i Jan⁴ dali zbyt szerokie pełnomocnictwo dla urządzenia. Przedtem dru. była w Lublinie u tego samego Tomasza, który mieszkał z facetką. Sam Tomasz jest żydkiem z Wilna czy Grodna, facet bardzo sympatyczny, siedział już raz w Wilnie w swojej⁵ własnej sprawie nieco z P.P.S. związanej. Przetłumaczył ~~na~~ ^{on} pięćlecie P.P.S.⁶ z własnej inicjatywy na język rosyjski i ten rękopis się wsypał. Pastrulin⁷ doszedł, że autorem rękopisu był on i aresztował go. Jeszcze się jego sprawa nie skończyła gdy on się zaznajomił z naszymi i zgodził się na urządzenie całego interesu. Sam się wystarał o materiał potrzebny i pociągnął za sobą facetkę legalną, z którą osiadł w L.⁸ Tam dru. przetrwała rok. Głównym ^wpołodem przeniesienia był alarm urządzony przez Wickę⁶ w L. gdy zachorował na szusty szpiclowania i wszędzie widział ich. Przyjechał wówczas jakoby uciekając od szpi. z Łodzi i Wa.⁷ i będąc już spokojnym, że jest czystym poszedł do Tomasza i ku wielkiemu zdziwieniu spotkał przy wyjściu od niego faceta, z którym jechał razem z Wa. do Lu. (nie wierzę w to), więc nie tylko sam drapnął z Lu. ale zaalarmował Tomasza, każąc mu natychmiast wyjechać, rzuciwszy na łaskę losu dru. Ten posłusznie to wykonał. Naza jutrz zjechałem się tam z Jerzym i Leonem⁸. Skontrolowaliśmy położenie i ściągnęliśmy Tomasza z powrotem, ale temu rzecz prosta, wydawało się to już niebezpiecznym - było to w lutym zdaje się, i jak widzicie dru. potem przetrwała kilka miesięcy. Lecz Tomasz nalegał na przenosiny oraz chciał się oswobodzić od facetki. Zbudował więc plan że ściągnie skądś z Odessy swoich znajomych, którzy osiadą zupełnie legalnie, on zaś przy nich zamieszka. Na to Jerzy z Janem się zgodzili no i stało się. W Brześciu to

beza

u
 zostało złożone i już przed moim odjazdem ci znajomi Tomasza zapowiedzieli, że służyć tylko przez dwa miesiące, do końca wakacji. Teraz ważnym byłoby wiedzieć jaki był powód wsiąpy. Czy z powodu owych znajomych, których nazwiska^o mogło być skompromitowanym w Odessie, czy też z jakich podejrzeń, które wzbudzone zachowaniem się, czy wreszcie z powodu przywiezienia jakiego szpi. z zewnątrz. Tego właśnie nie wiem, a boję się kombinacji jednej smutnej wiadomości z drugą. Czy nie jest (to słowo przekreślone) są obie związane z jakim krachem w Wilnie? bo ostatnia ode~~wa~~wa z dru. była wileńska, a skąd był Arbeiter redagowany, nie wiem. Skąd pisze do was Jan?

9
 Teraz co do Następcy. To byłoby fatalne, lecz dotąd mam grube wątpliwości, bo przecie, gdyby z nim co było złego, byłoby o tym choć coś w pismach zagranicznych, które przecie donoszą zawsze o takich kawałach na granicy. Natomiast możliwe jest, że mu zabroniono chodzić na drugą stronę, na co się zanosilo już oddawna, albo co byłoby już gorszym wsiapał się kto wioząc bi. od niego.

Sam ja żadnych wiadomości nie mam i nic nie wiem.

10
 Posyłam wam Roba 51-y.

11
 Teraz co do listu Struwego. Jest to paskudny interes, i tymczasem ja sam nie wiem, jak się z tego wykreść, oraz nie wiem, co zostało zrobione przez ten czas tam. Finl. jest zapaskudzona, gdy wyjeżdżał dowiedziałem się, że facetów, z którymi mieliśmy do czynienia, Bobrikow¹² aresztował i niektórych oddał pod dozór policji. Czy więc nawet ta droga, związana z taką pletaniną, jaka wyszła z Oswobodzeniem¹³, nie jest dla nas zamknięta, nie wiem. Napisz chyba, że posłałeś list do krajowej organizacji i odpowiedź jej zakomunikujesz, dodaj że wiesz, iż z powodu błędu pośredników 10 pudów jego bibuły trafiło do rąk innej organizacji, a nam natomiast przysłali 10 pudów bibuły innej, nam wcale niepotrzebnej, że wiesz iż była prowadzona pertraktacja o zamianę tych rzeczy, która to pertraktacja mogła być powstrzymana przez aresztowania,

o których ~~ty~~ słyszałeś że były w tym właśnie miejscu gdzie one były prowadzo-
 ne (w istocie Piter kacapski¹⁴ strasznie się zasypał przed moim wyjazdem). Że
 wreszcie wiesz, że w Ostatnich czasach stosunki graniczne obostrzono w ten
 sposób, że niektóre sposoby dawniej przez nas używane musiały być zarzucone,
 chociaż były uważane za najpewniejsze i najbardziej wypróbowane. List Str.¹⁵ od-
 syłam.

Zatem buzi, nie chce mi się pisać więcej.

Ziuk

Przypisy.

1. dru, żydowska - drukarnia żydowska, patrz przypis 5 do listu Nr.14.
2. Jerzy - Adam Bujno (patrz przypis 5 do listu Nr.1), Jan - Feliks Sachs (przypis 7 do listu Nr.17), wówczas dwaj członkowie CKR.
3. Pięciolecie PPS - broszura St. Wojciechowskiego p.t. "PPS w ostatnich pięciu latach".
4. Pastrulin - oficer żandarmerii, pomocnik płka Uthoffa.
5. W L. - w Lublinie.
6. Wicek - Jan Rutkiewicz, członek CKR, patrz przypis 3 do listu Nr. 6.
7. Szpi. z Łodzi i Wa. - szpicle z Łodzi i Warszawy.
8. Leon - Bolesław Czarkowski, członek CKR, patrz przypis 6 do listu Nr.11.
9. Następca - zapewne chodzi o następcę Sulkiewicza na granicy dla przemy-
 cania bibuły (bi.). Był nim Józef Nowicki ("facecik").
10. Rob. 51-y - numer 51-y "Robotnika".
11. Sprawa Struwego ← patrz list Nr. 12. Chodzi o przemyt wydawnictw rosyj-
 skich przez granicę drogami PPS.
12. Bobrikow - generał-gubernator Finlandii, zgładzony przez fińskich rewo-
 lucjonistów w 1904r.

13. "Oswobodzenie" - organ Piotra Struwego.
14. Piter kacapski - organizacja rosyjska w Petersburgu.

†

Nr. 22

List do Londynu z 19 września 1903r. na jednej kartce małego formatu
17,5 x 11,2 cm.